

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 139/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom, Floriánska 1378/16, Košice, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/43/2014 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/43/2014 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Trnava **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/43/2014 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **4 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Trnava **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Trnava **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **713,96 eur** a zaplatiť ich na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a tiež práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/43/2014 (ďalej aj „namietané konanie“). Navrhuje ústavnému súdu nálezhom vysloviť porušenie

svojich označených práv napadnutým postupom všeobecného súdu, prikázať mu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov a priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je pred okresným súdom pod sp. zn. 4T/43/2014 vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin lúpeže, kde bola obžaloba podaná 10. júna 2014.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v úvode ústavnej sťažnosti objasňuje, že v jeho trestnej veci koná v poradí už tretí zákonný sudca. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a tiež ústavného súdu, pripomína osobitný význam požiadavky prejednávania veci v primeranej lehote práve v trestných konaniach. V nadväznosti na to uvádza, že trestné stíhanie vedené proti jeho osobe od vznesenia obvinenia v prípravnom konaní trvá dosiaľ už viac ako desať rokov, a to napriek tomu, že dotknutá vec sa podľa jeho názoru nevyznačuje právnou a ani skutkovou zložitou. Takisto upozorňuje, že tretia zmena v osobe zákonného sudcu má za následok potrebu vykonania hlavného pojednávania od začiatku. Dodáva, že neprimeranú dĺžku vedeného konania nijakým spôsobom nezavinil, keďže podľa svojho vyjadrenia vždy bol konajúcemu súdu k dispozícii, či už počas pobytu vo väzbe, ale aj počas pobytu na slobode. Podľa jeho názoru to boli práve pomalý postup konajúceho súdu a spomínané zmeny v osobe zákonného sudcu. Vo všetkých uvedených skutočnostiach vidí porušenie svojich označených práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

4. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 139/2024-10 z 20. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu a v súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 23. apríla 2024 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

5. Na výzvu ústavného súdu predseda okresného súdu reagoval podaním sp. zn SprV/442/2024 z 13. mája 2024, ktoré obsahovalo podrobný chronologický prehľad jednotlivých úkonov vykonaných v posudzovanej veci. V podaní predseda okresného súdu kvalifikoval posudzovanú trestnú vec ako právne a skutkovo zložitú. Poukázal pritom na skutočnosť, že trestné stíhanie je vedené pre štyri trestné činy, pričom pri všetkých týchto trestných činoch ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu, že je vedené proti šiestim obžalovaným, ktorí sa mali trestnej činnosti dopustiť organizovanou formou. Ďalej tiež odkázal na skutočnosť, že prokurátor v podanej obžalobe v rámci dokazovania navrhol vypočúť šiestich obžalovaných, štyridsaťšesť svedkov, vykonať dokazovanie týkajúce sa šiestnástich znaleckých posudkov a odborných vyjadrení a takisto obhajoba predostrela vlastné návrhy na vykonanie dokazovania. Predseda okresného súdu upozornil na to, že vo veci došlo k štyrom zmenám v zložení senátu a z dôvodu žiadosti niektorých obžalovaných muselo byť vo všetkých týchto štyroch prípadoch vzhľadom na uvedenú skutočnosť dokazovanie na hlavnom pojednávaní vykonané od začiatku. Uvedenú okolnosť okresný súd kvalifikoval ako takú, ktorá mala významný vplyv na celkovú dĺžku konania. Podľa predsedu okresného súdu nie je pravdivé

tvrdenie sťažovateľa o tom, že nie je možné v dohľadnej dobe očakávať prijatie meritórneho rozhodnutia, keďže z vyjadrenia zákonného sudcu vyplýva, že ak budú splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania, možno ukončenie dokazovania a pristúpenie k záverečným rečiam očakávať ešte v priebehu roka 2024. Predseda okresného súdu takisto uviedol, že vzhľadom na vzniknutý stav spôsobený pozastavením účinnosti prijatej novelizácie Trestného zákona bolo hlavné pojednávanie 28. marca 2024 na návrh strán tak obžaloby, ako aj obhajoby odročené na 1. október 2024. Označené opakované zmeny v zložení senátu označil za objektívne dôvody, ktoré síce spôsobili predĺženie konania, avšak konajúci súd ich nemohol ovplyvniť. Podľa jeho vyjadrenia konal okresný súd v rámci svojich možností a s prihliadnutím na okolnosť dlhodobej personálnej poddimenzovanosti okresného súdu, navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

8. Pokiaľ ide o otázku predmetu namietaného konania, ktoré sa týka vyšet'rovania trestných činov lúpeže, krádeže, porušovania domovej slobody a poškodzovania cudzej veci, ústavný súd je po preskúmaní obsahu spisového materiálu toho názoru, že predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú, keďže ide o vyšet'rovanie, dá sa povedať, štandardnej trestnej činnosti. Z hľadiska skutkovej stránky posudzovanú vec hodnotí ako čiastočne zložitú, a to s prihliadnutím na proces dokazovania, ktorý okrem potreby výsluchu šiestich obžalovaných a výsluchu veľkého množstva svedka zahŕňal aj potrebu znaleckého dokazovania a v neposlednom rade tiež s prihliadnutím na skutočnosť, že popri prejednávaní meritórnej trestnej veci okresný súd vykonával aj väzobné rozhodovanie a následne rozhodovanie o alternatívnom opatrení a uložených primeraných obmedzeniach. Pokiaľ ide o predmet konania, ústavný súd súčasne poukazuje na to, že konania v trestných veciach, akým je aj vec sťažovateľa, štandardná rozhodovacia činnost' ústavného súdu reflektujúca na judikatúru ESLP zaraďuje medzi privilegované konania, ktoré majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

9. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, či a akým spôsobom sa na priet'ahoch konania

podieľala osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd po preskúmaní spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania nezistil okolnosti, ktoré by mali negatívny vplyv na plynulosť postupu konania a súčasne by boli pričítateľné na vrub sťažovateľovi. Nemohol však prehliadnuť skutočnosť, ktorá takýto negatívny vplyv na plynulé konanie mala, aj keď za ňu nenesie zodpovednosť samotný sťažovateľ – ide o opakovanú a zároveň neospravedlnenú neprítomnosť niektorých zo spoluobžalovaných na hlavnom pojednávaní, keď títo nedali súhlas na vykonanie hlavného pojednávania v ich neprítomnosti, čo sa opakovane stalo dôvodom na jeho odročenie (hlavné pojednávanie konané v termínoch 18. november 2014, 19. september 2016, 5. september 2019, 23. august 2022 a 18. júl 2023). Ide totiž o okolnosť, ktorú síce nemožno pripísať na vrub sťažovateľovi, avšak zodpovednosť nemožno v danom prípade pripísať ani samotnému okresnému súdu.

10. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania dospel k čiastkovému záveru, že je priebeh konania pred okresným súdom poznačený obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu.

11. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť prieťahy v konaní, ústavný súd túto neakceptoval. V tomto smere odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému (napr. aj personálne zmeny v zložení konajúceho senátu, ktoré vedú za určitých okolností k potrebe vykonania hlavného pojednávania od začiatku) nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana.

12. Ústavný súd po preskúmaní obsahu súdneho spisu zistil, že v namietanom konaní okresného súdu sa prvé obdobie nečinnosti vyskytlo v úseku konania od 5. júna 2015, keď nadriadený súd vrátil po väzobnom rozhodovaní okresnému súdu spisový materiál, do 19. septembra 2016, keď okresný súd vykonal vo veci hlavné pojednávanie. V rámci označenej etapy konania s prihliadnutím na potrebu vykonania niektorých nevyhnutných úkonov špecifikoval nečinnosť okresného súdu rozsahom približne dvanástich mesiacov. Neprimerane dlhý časový odstup medzi úkonmi konania identifikoval aj v úseku konania vymedzenom od 17. mája 2018, keď okresný súd vykonal hlavné pojednávanie do 8. januára 2019, keď okresný súd vykonal vo veci verejné zasadnutie venované rozhodovaniu o uloženom alternatívnom opatrení. V rámci uvedeného úseku kvalifikoval ako neospravedlniteľnú nečinnosť, ktorá prispela k zbytočnému predĺženiu konania, dobu zodpovedajúcu šiestim mesiacom. Ďalším zisteným momentom pasivity okresného súdu je úsek konania v období od 10. marca 2020, keď okresný súd vykonal termín hlavného pojednávania, až do 13. októbra 2020, keď sa uskutočnil ďalší naplánovaný termín hlavného pojednávania. Ústavný súd v označenom období zostal pasívny a nevykonával žiadne úkony bez toho, aby mu v tom bránila relevantná zákonná prekážka. V uvedenom období predstavuje nečinnosť okresného súdu približne päť mesiacov. Absolútne neakceptovateľnou rozsiahlou nečinnosťou je poznačené obdobie konania od 13. októbra 2020, keď okresný súd vykonal termín hlavného pojednávania, do 19. júla 2022, keď okresný súd ustanovil svojimi opatreniami obžalovaným obhajcu a náhradného obhajcu. V rámci označeného úseku možno počiatkové obdobie

nečinnosti ospravedlniť prijatými opatreniami v rámci pandémie COVID-19, ktoré viedli k zrušeniu termínov hlavného pojednávania určených na 28. január a 4. a 25. február 2021. Nasledujúcu nečinnosť okresného súdu je však nutné pripísať na jeho vrub. V uvedenej etape konania preto ústavný súd určil neospravedliteľnú nečinnosť okresného súdu, ktorá prispela k zbytočnému predĺženiu konania, dobou zodpovedajúcou približne šesťnástim mesiacom.

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka namietaného konania okresného súdu je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, neprimeraná. Ústavný súd tak konštatuje, že zistenou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu a tiež v dôsledku opakovaných zmien v zložení konajúceho senátu (celkovo štyri takéto zmeny) spojených s potrebou vykonať hlavné pojednávanie od začiatku došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľa pred okresným súdom meritórne ukončená, ústavný súd formuloval vo veci sťažovateľa pre okresný súd príkaz konať (bod 2 výroku nálezu).

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 eur, odôvodňujúc ho pocitom právnej neistoty, ktorej je vystavený od doby vznesenia obvinenia už viac ako desať rokov. Pri rozhodovaní o tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. S prihliadnutím na zistené obdobia

nečinnosti okresného súdu, tiež na opakovanú potrebu vykonať hlavné pojednávanie od začiatku, zohľadňujúc privilegovaný charakter posudzovaného konania, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

VI. Trov konania

17. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu v sume 713,96 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2024 v sume 343,25 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**